

A Császári és Királyi Haditengerészet szervezete

Contributed by olaf
2005. February 23. Wednesday 19:59

There are no translations available. A Császári és Királyi Haditengerészet szervezeti felépítését ismerhetitek meg a cikkben.

1. A haditengerészet felépítése: A haditengerészet a flottájában, hadikikéltQkbQl, tengerészeti szertárbaként és telepekből, kárpzQ intézetekből, valamint a személynézetből áll. Erőssége a tengeri kereskedelem kiterjedéséből, az élelmezésigényekből, a tengeren való átszállásból, valamint esetleges gyarmatok és saját országainak sajátosságaitól függ. Míg Nagy-Britannia, Franciaország, az Olaszországig nyílt tengeri hadiflották felett rendelkeztek, Ausztria-Magyarország flottája inkább csak a parti háborúkat szolgálta. A hajók minőségére, felszerelésére is e célnak megfelelően volt kialakítva. A haditengerészet intézményei és berendezései az alábbiak szerint osztályozhatók (1. tábla):

- A csataflotta nyílt tengeri kikéltQketekre, valamint ellenséges partok elleni támadásra szolgált. Gerincét csatahajók alkották. A flotta akciós kárpességeknek fokozására, a hárszerző és biztosítástól teljesítésére, cirkáló rombolók és torpedónaszádok beosztását igényelte.
- A cirkáló flottát békés körülményekben alkalmazták, háborúban pedig ellenséges kereskedelmi hajók elfogására és kutatására szolgált, valamint a csataflottához osztották be. A páncélos cirkáló, valamint (missziós) cirkáló alkották.
- Partvédő flotta páncélos-ágyúnaszádokból, és az 1/2 tegekből, torpedónaszádokból és a partvédelem céljaira kikéltQket páncélos hajókból állt.
- Szállítóhajók a csatahajók részére kőszén és más 1/2 anyagot, valamint egyéb hadianyagokat és csapatszál-tanok.
- Torpedóflotta torpedónaszádokból, torpedóanyagokból és torpedó tárházokból állt.
- Iskola hajók, hadaprások, hajószuhancok, gépezetek, főtQ, matricák kiképzésére szolgált.
- A kikéltQket szolgáltatra alkalmazott járművek a vontató gőzmozgók, kalauz járművek, Qr-, kaszárnya-, ispotályhajók voltak.

Hajó típusok:

Páncélos fregatt: az első páncélos hajókat nevezték így, mivel a fregattokra emlékeztettek. Három árbocuk, egy 1/2 soruk volt. Vízszorításuk 3000-7000 tonna volt. 12-15 cm-es kőszóltvas páncéloszatuk viseltek. Fegyverzetük 16-30 db 15-18 cm-es vontócsővel ágyúkból állt, melyet a torpedónaszádok megjelenése után gyorsított ágyúkkal kiegészítettek.

Kazamatahajó: az előbbiekhöz hasonlítottak. Kevesebb szímmel, de nagyobb ágyúkat hordtak (6-10 db 23-28 cm-es), amelyeket a hajó kőszóltvas részén az őn. kazamatájukban helyeztek el. Vízszorításuk 5000-8000 tonna, páncéloszatuk 15-35 cm vastag, sebességük 13-15 csomó volt.

Sorhajó (vagy toronyhajó): az 1890-től 1906-ig tartó korszak alapvető típusa volt. Viszonylag rövid, zárt test vastag páncélos jellemezte. Vízszorításuk 5-11 000 tonna, sebességük 15-20 csomó volt. Fegyverzetét általában kőszóltvas toronyban elhelyezett 4 db 24-30 cm-es ágyú, 8-12 db 12-19 cm-es és 7 cm-es löveg alkotta.

Pre-dreadnought (vegyes nehézsúlyú sorhajó): a sorhajóktól és a főtQ mellett, főtQ mellett főtQ és főtQ ellentétük, ami 8 db 24 cm-es löveget jelentett. Vízszorításuk 14 tonna volt.

Dreadnought: a típus nevével az 1906-ban épült brit Dreadnought kapták, amellyel megszületett az egységes nehézsúlyú csatahajó. Vízszorításuk 21 000 tonna, sebességük 20-21 csomó volt. 12 db 30,5 cm-es és 18 db kőszóltvas, és 18 db kőszóltvas löveget hordtak.

Partvédő páncélos: a kor csatahajóinál kisebb méretek erősebb páncéloszat, alacsonyabb sebesség jellemezte. Vízszorításuk 6000 tonna, sebességük 18-20 csomó volt. Fegyverzetét 4 db 24 cm-es és ágyú alkotta.

Páncélos cirkáló: a sorhajókkal egy időben keletkezett. A flották kisebb, gyengébb, de gyorsabb egységei voltak. Feladata a felderítés, a gyarmatok és kereskedelmi útvonalak védelme és az ellenséges kereskedelmi hajók elfogása volt. Vízszorításuk 6000-8000 tonnasebességük 18-22 csomó volt. Fegyverzetük 2 db 24 cm-es és 8 db 15 cm-es ágyút hordott.

Cirkáló: a páncélos cirkálóknál kisebb, gyengébb páncéloszatú és fegyverzetű, de gyorsabb hajó volt. Feladatuk az első páncélos cirkálóval. Vízszorításuk 1500-4000 tonna, fegyverzetük 10-12 cm-es és ágyú volt.

Romboló: feladata a nagyobb hajókat fenyegető torpedónaszádok biztonságos távolban tártQ megsemmisítésére,

konvoj kő-sőret ellőitősa, felderő-tőos, kőosQbb a tengeralattőjőrk felderő-tőose, megsemmiső-tőose. Vő-zkiszorő-tőjs 1000 tonna, sebessőgő¼k 28 ő€ 34 csomő³ volt. Fegyverzető 6 ő€ 8 db 4,7 ő€ 10 cm- es lővegek, valamint torpedő³vek csővegek alkottőjk.

Torpedő³naszőjd: az 1870 ő€ es ővekben feltalőilt torpedő³ hordozőjsőira kialakő-tott kismőretq, gyors hajő³tőpus volt. Mővőltozata volt ismert, a kisebb partvődQ, valamint a nagyobb nyő-lttengeri tőpus. Vő-zkiszorő-tőjsa 80 ő€ 250 tonna, sebessőge 25 ő€ 30 csomő³ volt. Fegyverzete a torpedő³n kő-vő¼l 2 ő€ 4 db 3,7 ő€ 7,6 cm ő€ es őjgyőbő³ őllt.

Tengeralattőjőrkő: az őnjőjőrkő torpedő³k bevetősőre legalkalmasabb felsző-nen belsőgősq motorral, a vő-z alatt elektomotorral hajtott hajő³tőpus. Vő-zkiszorő-tőjsa: 250 ő€ 500 t, sebessőge 10 - 15 csomő³ volt. Fegyverzető a torprđvetQ csőveken kő-vő¼l 1 ő€ 2 gyorstő¼zelQ őjgyő volt.

2. HadikőőttQket a hozzőtartoző³ part-erQdőkk, a flotta őos a tengerőszeti szertőrak alkottőjk.

3. Tengerőszeti szertőrak őos telepek hajő³győrakbő³, sőlyőkbő³, dokkokbő³, tő¼zőrsőgi, torpedő³-, akna-, stb szertőrakbő³, őolelem őos ruhatőrakbő³ őlltak. Feladatuk a hajő³k őpő-tőse, javő-tőjsa őos a felszerelőse volt.

4. KőpzQ intőzetek a tiszték nevelősőot, a kő¼lőőnleges szolgőjlati őjgakba valő³kikőpezőst vőgeztők.

5. A szemőlyzetet a hajő³k legőnysőge, a hajő³győrak munkőisai őos a kő¼lőőnfőle őjgak szemőlyzete, valamint a alkotta.1. őjbra A haditengerőszet felőpő-tőse

2. Az osztrőjk-magyar haditengerőszet szervezete:1862-ig a haditengerőszet Hadő¼gy minisztőrium joghatő³sőjga alő tartozott. Az 1857-tQl a haditengerőszet őőnőillő³vőj vőilt őos pőőnző¼gyileg fő¼ggetlenedett a hadseregQl 1862 januőrijőban lőtrehozta egy őj minisztőriumot, a flottőőrt őos a kereskedelmi tengerőszetőrt felelő Tengertőszet Minisztőriumot, amely 1865-ig őllt fenn, amikor Burger tengerőszeti miniszter kőrte a minisztőrium megsző¼ntetőoső kereskedelmi tengerőszetet a Kereskedelmi Minisztőrium alő rendeltők, a haditengerőszetet pedig ismőot a Hadő¼gyminisztőrium alő, ahol igazgatőjsőira lőtrehozta egy haditengerőszeti osztőjlyt. 1868-ban Wilhelm von Tegetthoff lett a Haditengerőszeti Osztőjly vezetője, őos őjtszervezte a tengerőszet rendszerőt. A haditengerőszet parancsnokai egyben a Haditengerőszeti Osztőjly vezetői is voltak Ez a rendszer az 1918-as Cattarő³i matrő¼lőzadőjsig maradt fent. Utőina kő¼lőőn vőlasztottőjk a flottaparancsnoki beosztőjt a haditengerőszeti beosztőjstő³. őgy kő¼lőőn fQnő¼kő¼k lett azoknak. (Horthy Mikő³s őos Holub Ferebc szemőlyőben.) ősszekőttQ őos tanőjcsadő³ tisztkőnt (Ilova von Keil) pedig a badeni fQhadiszőjllőjsra kerő¼lt, mint az uralkodő³ rendelkezősőre őjllő³ admirőlis.Korőjban a legőnysőg őőbb csoportba szervezQdőtt, a matrő¼zok mellett voltak tengerőszgyalogosok őos szőjrazfőldi tő¼zőrek akiknek sajőjt tisztjeik parancsoltak. Tegetthoff megsző¼ntette ezt a kő¼lőőnőjllőjst, őos a legőnysőgi őjllomőnyt a Matrő¼zhadtestbe osztotta be. A tengerőszgyalogos tisztikart megsző¼ntette, a szőjrazfőldi tő¼zőrtisztekbQl mőszaki hivatalnokok lettek.A cs. kir. haditengerőszet parancsnokai őos fQparancsnokai, 1786-1918.George Simpson (1786 nyara - 1797 oktő³ber)James Ernest Williams (1797 november -1798 februőj)Andrea Querini grő³f (1798 februőj - 1802 januőj)Joseph L'Espine grő³f (1802 januőj - 1805 augusztus)Silvestro Dandolo grő³f (ideiglenes, 1805 augusztus - december)Joseph L'Espine grő³f (ideiglenes, 1806 januőj - 1807 őjprilis; kinevezett, 1807 őjprilis . 1810 januőj; ideiglenes, 1813 augusztus - 1814 jőlius)August de Conninck (1814 jőlius - 1824 mőjrcius)Amilcaro Paulucci mőjriki (1824 mőjrcius - 1844 augusztus)Frigyes fQherceg (1844 augusztus - 1847 oktő³ber)Silvestro Dandolo grő³f (ideiglenes, 1847 oktő³ber - november)Anton von Martini (1847 november . 1848 mőjrcius)Gyulay Ferenc grő³f (ideiglenes, 1848 mőjrcius - szeptember)Anton von Martini (1848 szeptember - 1849 februőj)Gyulay Ferenc grő³f (ideiglenes, 1849 februőj - mőjrcius)Hans Birch von Dahlerup (1849 mőjrcius - 1851 augusztus)Franz von Wimpffen grő³f (1851 augusztus - 1854 szeptember)Ferdinőnd Miksa fQherceg (1854 szeptember - 1864 januőj)betőttetlen (1864 januőj - 1868 mőjrcius)Wilhelm von Tegetthoff (1868 mőjrcius - 1871 őjprilis)Fridrich von Pőck bőjrkő³ (1871 őjprilis.-83 november)Maximilian Doublebsky von Sterneck (1883 november -97 december)Herman von Spaun (1897 december ő€ 1904 oktő³ber)Rudolf Montecuccoli (1904 oktő³ber ő€ 13 februőj)Anton Haus (1913 februőj ő€ 1917 februőj)betőttetlen (1917 februőj ő€ őjprilis)Maximilian Njegovan (1917 őjprilis ő€ 1918 februőj)betőttetlen (1918 februőj ő€ november)Hőborő³s flottaparancsnokok 1914 - 1918Anton Haus FT (1913 februőj ő€ 1917 februőj)Maximilian Njegovan T (1917 őjprilis ő€ 1918 februőj)Horthy Mikő³s ET (1918 februőj ő€ november)A tengerőszeti osztőjly vezető³ 1865 - 1918Ludvig von Fautz AT (1865 jőlius ő€ 1868 mőjrcius)Wilhelm von Tegetthoff AT (1868 mőjrcius - 1871 őjprilis)betőttetlen (1871 őjprilis ő€ 1872 oktő³ber)Fridrich von Pőck bőjrkő³ (1871 őjprilis-1883 november)Maximilian Doublebsky von Sterneck T (1883 november - 1897 december)Herman von Spaun T (1897 december ő€ 1904 oktő³ber)Rudolf Montecuccoli T (1904 oktő³ber ő€ 1913 februőj)Anton Haus FT (1913 februőj ő€ 1917 februőj)Karl Kailer von Kaltenfels AT (1917 februőj ő€ őjprilis)Maximilian Njegovan T (1917 őjprilis ő€ 1918 februőj)Franc von Holub AT(1918 februőj ő€ november)A Csőjszőjri őos Kirőjlyi Hadő¼gyminisztőrium Tengertőszeti Osztőjly volt a haditengerőszet legfelsőbb hivatala. őolőre tengernagy beosztőjt tiszt volt kinevezve (1918 februőjőjő). A Tengertőszeti Osztőjly vezetője kőpviselte a kő¼zőjs hadő¼gyminisztőriumot minden, a haditengerőszetre vonatkoző³ kőrdősekben, őos a haditengerőszet kőlltsőgvetőosőot Q terjesztette a delőelő, őos gazdasőgi őőgyekben a Csőjszőjri őos Kirőjlyi Kő¼zőjs Legfelsőbb Szőjmszőknek volt felelő elszőjmolni. A haditengerőszeti Osztőjly valő³sőjgos minisztőriumkőnt viselkedett, de a haditengerőszet ő¼gyeiőrt tovőjbbra is a kő hadő¼gyminiszter volt a felelő. (2. őjbra)Szervezetszerq beosztőjsa hasonlő³ volt a Hadő¼gy Minisztőrium beosztőjsőhoz őos az alőbbiak szerint tagoző³dott:Elnőki Iroda,Hadmqkődősi Iroda,valamint a kőot ő¼gycsoportba tartoző³ nyolc ő¼gyosztőjly őos a segőd hivatal. A tengerőszeti osztőjly alő rendelt hatő³sőjgok:KikőttQ Tengernagy

lobogászt álltalában reggel 8 óráig tartották az árbocon. Az uralkodás lobogást a rangos parancsnoki jelvényeket, valamint az árbocon szalagot ajjel is viselték. A lobogás felvonásakor mindenki a fedélzeten tartózkodott és hacsak nem volt, valamilyen halaszthatatlan tevékenységgel megbízva. Acs arccal a lobogás felé fordulva tisztelt. A hadihajásn végzettségű tiszteletadók egyike a lobogásd-sz. Kétféle lobogásd-sz létezett a nagy és a kis lobogásd-sz. A nagylobogásd-sz csak nemzeti ánnepkor során kikötőben viselték. Először a lobogásd fokán, árbocon a keresztirányú magasságában, a taton a farlobogásd fokán irányították a jelzőlobogás sorában, valamint az orr- és a farlobogásb- és egy-egy nemzeti lobogásb- állt, amely azokon az árbocon volt kitűzve, amelyen nem volt árbocon jelvény. A jelzőlobogás sorrendje I, W, H, K, M, O, L, N, T, J, P, U, Z, X, V, R, S, Y volt. Ha egy rend nem volt előg a fenti sorrendben folytatásosan állították sorba a tőbbi. A kis lobogásd-sz az orr- és a farlobogásb- és egy-egy nemzeti lobogásb- állt azokon az árbocon, amelyen nem volt árbocon jelvény. A kis lobogásd-sz ánnepkor alkalmakkor menetben is viselték, de menetben nem volt az orrlobogás felvonva. 7. A haditengerészet alkalmazásában a flotta hajásnak alkalmazásait ávenkőnt egy szolgálóba állították tervben állapították meg, amelyből a hajás felszerelésének célja - pl. kőszolgálati, iskolai, gyakorlati vagy más célokra - is le volt írva. A szolgálóba állított hadihajás mindig hadszervelet, a tartókban levő ágy voltak leszerelve, hogy teljes felszerelésük egy pár nap alatt elvégzet legyen. 1. Kőszolgáló diplomáciai és a kereskedelmi- diplomáciai viszonyok megkötéséért, hogy a idegen vizeken az országjalat teljes- és áben saját hajás is kőzremekdjenek, hogy a birodalom polgárainak árdéká valamint a saját árdékeket megvédjék, valamint fenntartsák, szákság esetében akár fegyverrel is az állami tekintet célból. AZ Osztrák és Magyar Monarchia a kőnai és indiai vizekre ávenkőnt egy hajást állított, a Földközi-, Adriai tengeren egy hajást tartott felszerelve, Konstantinápolyban pedig állandóan egy hajást állomásoztatott. 2. Iskolai és gyakorlati célokra minden áben nőhőny hőnapra szolgálóba állították nőhőny vitorlás hajást a hadaprások, hajásuhancok és matrózok első tengerészeti kiképzésére céljában, amelyek a saját vizeket csak ritkán hagyták el. Oktató és befejezés utáni ismét leszereltek. 3. Más célokra hadihajásnak kőzhasznó célokra és a tudomány szolgálóiban is alkalmazták. Minden idegen tengeren járás hadihajásnak kőtelessége volt felkeresett országok politikai, társadalmi, statisztikai, földrajzi viszonyairól adatokat szerezni, és ezekről jelentést tenni. A felsővizeket árjárólás tőrkőpek, valamint a világtő tornyok jegyzőkeit elkészíteni, az állszes tőrkőp és világtő-tőtorony nyilvántartása a pálai Váczraji Hivatalban történt. Felhasználható irodalom:

- Csonkáróti Kőroly: Horthy, a tengerész; Zrőnyi kiadás 1993
- Csonkáróti Kőroly: Az Osztrák-Magyar Monarchia haditengerésze
- Csonkáróti Kőroly: Hadihajás a Dunán; Zrőnyi kiadás 1980
- Csonkáróti Kőroly-Bencző Lőszilő: Haditengerészek és folyamokról a Dunán 1870-1945; Zrőnyi kiadás
- Csonkáróti Kőroly: A csőszőri és kirőlyi haditengerészet lobogásja;
- Haditechnika 2003/4
- Földi Pőli: Az osztrák-magyar haditengerészet története Anno kiadás
- Kiss Csaba: A Csőszőri és Kirőlyi flotta kőzirat
- Krőmli Mihőly A Csőszőri-Kirőlyi haditengerészet 1797-1866
- Krőmli Mihőly Magyarország és a Cs. és Kir. Haditengerészet ipari megrendelésének kvőta szerinti megosztása 1910
- Krőmli Mihőly A Csőszőri és Kirőlyi haditengerészet és Magyarország Propannonia Kiadás 2004
- Nagy Miklős Mihőly: Boldog bőkeidő haditengerészei Kornőtő kiadás 2003
- <http://www.members.e-media.at/NOVARA/index.html>